

Toimiupseeri

6-7-74

Puolustusvoimain komentajan tervehdys

Yhteiskunnan voimakas kehitys asettaa myös puolustusvoimien kantahenkilökunnalle yhä suurempia vaatimuksia. Toisaalta jokainen henkilöryhmä on oikeutettu odottamaan ponnistuksistaan riittävää taloudellista korvausta ja sosiaalisia etuja. Äskettäin toteutettua päälystöuudistusta voidaan tässä suhteessa pitää myönteisenä ratkaisuna. Sen tavoitteenahan on toimiupseerien ammatillisen ja taloudellisen aseman asteittainen parantaminen. On selvää, ettei uudistus tuo yhtäkkistä ja jokaista tyydyttävää parannusta tilanteeseen, mutta se on kuitenkin luonut entistä huomattavasti paremmat edellytykset toimiupseerien olojen pitkäjänteiselle kehittämiselle.

Toimiupseerien asema varusmiesten lähimpinä suoranaisina esimiehinä sekä monissa erikoisammattitaitoa ja pitkällistä kokemusta vaativissa tehtävissä on keskeinen ja tärkeä. Sen vuoksi puolustusvoimien etu on vastuuaulis ja tyytyväinen toimiupseeristö, joka ammattitaitoisena voi ja haluaa antaa täysipainoisen panoksensa maanpuolustuksemme hyväksi. Puolustusvoimien johto luonnollisesti ponnistelee toimiupseeristön aseman kohentamiseksi. Suoritettavien toimenpiteiden tulee kuitenkin olla sellaisia, että ne samalla edistävät koko puolustusvoimien tehtävien täyttämistä ja luovat entistä paremmat edellytykset eri henkilöryhmien keskinäiselle yhteishengelle ja rakentavalle yhteistyölle. Yhtenäinen ja sisäisesti luja päälystö on puolustusvoimien ja sen työn tehokkuuden ehdoton edellytys.

Viime kädessä kysymys on kuitenkin yksilöistä, meistä jokaisesta ja asenteestamme työhön. Sotilaina meiltä edellytetään esimerkillisyyttä, itsekuria ja suurta vastuutuntoa sekä vaativuutta ja huolenpitoa alaisistamme. Tässä suhteessa vaatimukset eivät ole muuttuneet ja niinpä tarvitaan jatkuvasti toimiupseerikunnan kannustavaa esimerkkiä nykypolven maanpuolustajille.

Toimiupseerit!

Jouduttu urallanne entistä vaativampiin ja vastuunalaisempiin tehtäviin. Menestyksen edellytyksenä on tehtävien tinkimätön täyttäminen vaikeissakin oloissa. Velvollisuudentuntoinen, rehti ja ammattinsa hallitseva sotilas saa osakseen arvostusta, joka koituu kaikkien puolustusvoimissa palvelevien ja koko maanpuolustuksen parhaaksi.

Helsingissä toukokuun 29. päivänä 1974

Kenraali LAURI SUTELA

Toimiupseeri

(SUOMEN ALIUPSEERI VUOSINA 1930—44, ASEMIES V. 1945, SAULI VV. 1946—54, ALIUPSEERI VV. 1955—74)

TOIMIUPSEERILIITON
ÄÄNENKANNATTAJA

TOIMITUS:

TÖÖLÖNTULLINKATU 8
00250 HELSINKI 25
PUH. 417 811

PÄATOIMITTAJA
VILHO JUNTILA
TOIMITUSSIIHTEERI
VEIKKO T. VALKONEN

SISÄLTÖ:

sivu

- 150 Puolustusvoimain komentajan tervehdys
- 151 Pääkirjoitus
- 152 Työaikasopimus
- 154 Soveltamisohjeita
- 155 Rvl:n työaikasopimukset
- 157 Velho veistelee
- 158 Toimiupseerikoulutus
- 162 Varuskuntasioittokunnat
- 163 Vanhat Parrat liitossa
- 164 Alueellinen puolustus
- 165 Ansiotasotutkimus käynnistyi
- 166 Vuokrien korotuksista
- 166 Virastodemokratiasuunniteluun
- 167 Kilpailukutsu
- 168 Kilpailukutsu

Jälkipuintia

Valmistuneiden virkaehtosopimusten jälkipuinti on parhaillaan käynnissä. Toimiupseerikunnan valitsevat luottamusmiehet ovat olleet saamassa ja antamassa selityksiä sopimuksen eri kohtiin. Perusteellisemmin tämä on tapahtunut painettujen sopimusten valmistuttua luottamusmieskursseilla.

Sopimusten selostajat ovat saaneet useimmiten osakseen voimakasta arvostelua ja kysymyksiä, miksi näin hullusti on käynyt. Näissä keskusteluissa on jälleen palattu siihen, miten voitaisiin entistä enemmän kuulla kentän ääntä jo sopimusten valmisteluvaiheessa. Arvostelun tuoksinassa on voitu unohtaa sekin käytössä ollut menettely, että jäsenyhdistyksillä on ollut aina esitystenteko-oikeus tai paremminkin -velvollisuus näissä asioissa. Tätä velvollisuutta on kuitenkin varsin niukasti käytetty.

Käytännössä on sopimusten valmistelu jäänyt vastuuseen valitun hallituksen tai sen valitseman työryhmän asiaksi. Jäsenistöltä on pyydetty lausuntoja ja selvityksiä. Näihin kuitenkin vastataan melko laimeasti. Viimeksi päivystyspalvelua koskevaan tiedusteluun vastattiin melkein yksimielisesti siten, ettei sitä voitaisi jakaa esim. 8 tunnin vuoroihin. Nyt sitä kuitenkin on jälleen vaadittu melko voimakkaasti. Enemmistön mukaan on kuitenkin menetelty oikein ja tämäkin asia saa odottaa. Meille on jälleen suotu kunnia palvella valtiota osaksi ilman yleensä muille kuuluvia korvauksia.

Myös muilta osin työaikasopimus antaa aihetta jälkipuintiin. Neuvottelijat olivat mm. yksimielisiä siitä, että kotipäivystykseen (rahakorvauksen varaan) määrätty saa laskea työajaksi erikseen ne tunnit, jotka hän kotoa käskettäessä muualla (virkapai-kalla) päivystysaikanaan tekee. Nyt kuitenkin on kuulemma tullut asia siten, että samalla rahalla tehdään kaikki kotoa käsin muualla suoritettu työ. Tästä saattaa muodostua todellinen porsaanreikä, jolla yötyöt teetetään määräämällä henkilö vain muodollisesti "kotipäivystykseen". Samalla aikaisemmin annettu vaapaapäiväoikeus poistettiin.

Tästä syystä olisi pitänyt sopimukseen saada täsmällisempiä määrityksiä. Asia lienee muutettavissa enää vain työtuomioistui-messa, jonka puoleen liiton lienee käännyttävä, koska sopimuk-sen epämääräistä tekstiä hyväksi käyttäen soveltamisohjeilla vesitetään selvästi neuvotteluryhmässä toisin sovitut asiat.

Paitsi virkaehtosopimus, antaa aiheen jälkipuintiin myös toukokuun puolivälissä julkaistu Iltasanomien artikkeli. Se oli laadittu kenttämiesten haastattelujen pohjalta, mutta vaikutti paljon "höystetyltä". Jäsenkuntaa edustavat haastateltavat oli pantu arvostelemaan liiton johtoa ja puhumaan "puppua" henkilökoh-taisesta painostuksesta yms, mikä todistaa suurta järjestötyömme luonteen asiantuntemattomuutta. Toimittaja kyseli asioita myös toimistolta, mutta julkaisi näistä vain muuhun tekstiin sopivat.

Me saamme olla kiitollisia, että saamme yleensä julkisuutta, mutta tökeröllä tavalla esitettynä ja oman pesän likaamisella me emme voi edistää yhteisiä pyrkimyksiämme. Mikäli liiton kenttä yksimielisesti valitsee johtonsa ja johto tekee voitavansa, mikä ei tietenkään aina voi olla kaikkien mieliksi, sen julkinen syyttely ei edistä asiaa. Keskinäiset riidat toimenpiteistä ja henkilövalinnoista suoritetaan virallisissa kokouksissa, eikä sensaatio-lehtien sivuilla.

Tämä jälkipuinti on tietysti lähellä jälkiviisautta, mutta meidän lienee syytä joskus tarkata myös itseämme ja käytöstämme kriittisesti ulkopuolisena. Sen takia tämä "viisastelu" ennen Tei-dän kaikkien ansaitsemaa kesälomaa. Hyvää loma-aikaa kaikille lukijoille.

44. VUOSIKERTA

Virkaehtosopimukseen

Puolustuslaitoksen virkamiesten työajasta sisältyneet muutokset

Valtiovarainministeriö ja toisaalta puolustuslaitoksen virkamiehiä ja v
vättyjä edustavien virkamiesyhdistysten keskusjärjestöt Akava ry, TVK:n
Virkamiesjärjestöt TVK-V ry ja Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteis-
järjestö VTY ry ovat 6 päivänä marraskuuta 1970 annetun valtion virka-
ehtosopimuslain (664/70) 2 §:n nojalla tehneet puolustuslaitoksen virka-
miesten työajoista seuraavan virkaehtosopimuksen:

1 §

Puolustuslaitoksen virkamiesten työ-
ajasta on voimassa sen lisäksi mitä
puolustuslaitoksen työajasta annetus-
sa laissa (218/70) ja sen nojalla an-
netussa asetuksessa (301/70) on säädetty,
mitä tässä sopimuksessa sovitaan.

3 §

Säännöllinen työaika

1. Säännöllinen työaika on kolmen
viikon pituisena ajanjaksona keski-
määrin 120 tuntia (= työjakso). Säännöllinen työaika voi kuitenkin
olla jossakin työjaksossa pitempi, kui-
tenkin enintään 128 tuntia, mutta työ-
aika on tällöin tasoitettava tasoitus-
kauden (6 työviikkoa) aikana keski-
määrin 120 tunniksi työjaksoa koh-
den.

Todetaan, että säännöllistä työaika
koskevista sopimuksen määräyksistä
huolimatta virkamies on velvollinen
työskentelemään aina silloin, kun
asianomainen esimies katsoo sen eri-
tyisestä palvelusyyistä tarpeelliseksi.

4 §

Ylityö ja siitä maksettava korvaus

1. Ylityötä on se työ, joka työjaksossa
ylittää 128 tuntia. Ylityökorvauksena
maksetaan tämän määrän ylittävältä
18 ensimmäiseltä työtunnilta 50 %:lla
ja seuraavilta eli 146 työtuntia ylittä-
viltä tunneilta 100 %:lla korotettu
tuntipalkka.

Ylityötä on lisäksi se työaika, joka
tasoituskauden aikana ylittää keski-
määrin 120 työtuntia työjaksoa kohti
eli 240 työtuntia 6 viikon tasoituska-
tena.

3. Ylityöstä suoritettavaa korvausta
varten virkamiehen tuntipalkka laske-
taan vuosipalkasta siten, että vuosipe-
ruspalkan tai vuosipalkkion sekä ikä-
lisien, kalliinpaikanlisien ja syrjäseu-
tulisien yhteismäärä jaetaan luvulla
2040 tai sanotun yhteismäärän yksi
kahdestoistaosa luvulla 170. Värvätyn

tuntipalkkaa laskettaessa otetaan huo-
mioon rahapalkan lisäksi luontoisetu-
jen raha-arvo. Korvaus lasketaan täy-
siltä tunneilta työjaksottain siten, että
puolta tuntia lyntyempi aika jätetään
huomioon ottamatta sekä puoli tuntia
ja sitä pitempi aika korotetaan lähim-
mäksi täydeksi tunniksi.

— — —

5 §

Erinäiset työaika- korvaukset

2. Muuna arkilauantaina kuin pääsi-
äislauantaina kello 06.00—18.00 väli-
senä aikana tehdystä työstä suori-
taan korvausta 25 % asianomaisen
virkamiehen yksinkertaisesta tunti-
palkasta. Pääsiäislauantaina sekä ju-
hannus- ja jouluaattona tehdystä työs-
tä suoritetaan kello 00.00—18.00 väli-
seltä ajalta aattopäivänlisää 100 %
asianomaisen virkamiehen yksinker-
taisesta tuntipalkasta.

— — —

6 §

Leiri- ja sota- harjoitukset sekä niistä maksettavat korvaukset

2. Leiri- ja sotaharjoitukseen osallis-
tuvalle virkamiehelle maksetaan sota-
harjoituslisänä 30 mk vuorokaudelta
korvaukseksi palveluksen suorittami-
sesta erityisissä olosuhteissa ja tavan-
omaista pitemmästä työajasta. Sun-
nuntai- ja pyhäpäiviltä, itsenäisyys-
päivältä, ja vapunpäivältä maksetaan
sotaharjoituslisä kaksinkertaisena.

3. Siltä kalenterivuorokaudelta, jolta
maksetaan sotaharjoituslisää, ei mak-
seta päivärahaa, eikä kotipäivystys-
korvausta.

4. Sotaharjoituslisää ei makseta
kurssille tai opetustilaisuuteen ko-
mennetuille.

5. Sotaharjoituslisään oikeuttavalta
vuorokaudelta ei makseta sunnuntai-
eikä lauantai- ja yötyö-
lisää eikä aattopäivänlisää.

6. Leiri- ja sotaharjoituksissa lue-
taan säännölliseksi päivittäiseksi työ-
ajaksi 8 tuntia.

Sotaharjoituslisää maksetaan jokai-
selta kalenterivuorokaudelta, jonka
aikana leirillä tai sotaharjoituksessa
olo meno- ja paluumatkoinen on kes-
tänyt vähintään 8 tuntia.

7 §

Työaikojen laskenta

2. Vuorokauden kestävästä päivys-
tys- tai vartiopalveluksesta luetaan
työajaksi, riippumatta siitä, onko vir-
kamies vapautettu säännöllisistä vir-
katehtävistään tai ei, päivystysryhmit-
tään seuraavat ajat:

	työaika	yötyölisä	iltatyölisä	lauant.päiv.	sunnunt.päiv.
I ryhmässä	14 t	5 t	3 t	5 t	10 t
II ryhmässä	12 t	3 t	2 t	4 t	9 t

4. Valvojan tehtävien suorittamisesta
lasketaan työajaksi neljä tuntia, josta
iltatyölisää oikeuttavaa aikaa on yksi
tunti. Sunnuntaiyökorvaus makse-
taan sunnuntai- ja pyhäpäivien kah-
delta tunnilta perättäisistä pyhäpäi-
vistä ensimmäisenä kuitenkin kolmel-
ta tunnilta.

11 §

Erimielisyyksien selvittäminen

2. Neuvottelumenettelyssä tämän so-
pimuksen tulkinta- ja soveltamisriito-
jen ratkaisemiseksi noudatetaan sitä
menettelyä, josta on sovittu 12 päivä-
nä lokakuuta 1970 valtion virkaehto-
sopimusten neuvottelumenettelystä
tehdyssä pääsopimuksessa ja 11 päivä-
nä huhtikuuta 1974 tehdystä valtion
virkamiesten luottamusmiestoimintaa
koskevassa virkaehtosopimuksessa se-
kä pääesikunnan ja puolustuslaitoksen
piirissä toimivien virkamiesliittojen
välisissä luottamusmiestoimintaa kos-
kevissa sopimuksissa.

13 §

Työrauha

Tähän sopimukseen sidottu ei saa so-
pimuksen voimassaoloaikana ryhtyä
työtaistelutoimenpiteisiin sopimuksen
pätevyydestä, voimassaolosta tai oike-
asta sisällöstä taikka sopimukseen pe-
rustuvasta vaatimuksesta syntyneen
riidan ratkaisemiseksi, voimassa ole-
van sopimuksen muuttamiseksi tai
uuden sopimuksen aikaansaamiseksi.

Lisäksi virkaehtosopimukseen sidot-
tu yhdistys on velvollinen huolehti-
maan, että sen alaiset yhdistykset ja
virkamiehet, joita sopimus koskee, ei-
vät riko edellisessä momentissa tar-

14 §

Pöytäkirjamerkinnot

Tämän sopimuksen täydennyksistä ja
selvennyksistä on laadittu pöytäkirja,
joka on tämän virkaehtosopimuksen
osa.

Sopimuksen voimassaolo

Tämä sopimus on voimassa huhtikuun
1 päivästä 1974 tammikuun 31 päivään
1976. Sopimuksen voimassaolo jatkuu
tämän jälkeen vuoden kerrallaan ellei
sitä jommalta kummalta puolen kir-
jallisesti irtisanota vähintään kolme
kuukautta ennen sopimusajan pääty-
mistä.

Pöytäkirja, joka laadittiin valtiovarainministeriön ja toisaalta valtion
virkamiehiä edustavien keskusjärjestöjen Akava ry:n, TVK Virkamies-
järjestöt TVK-V ry:n ja Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö
VTY ry:n välillä puolustuslaitoksen virkamiesten työajoista tehdyn vir-
kachtosopimuksen allekirjoittamistilaisuudessa Helsingissä 11 päivänä
huhtikuuta 1974.

Neuvotteluosapuolet ovat yksimielisiä
seuraavasta:

1 §

Puolustuslaitoksen virkamiesten työ-
ajoista tehty virkaehtosopimus ei kos-
ke purjehdukseen määrättyllä aluksel-
la palvelevia virkamiehiä purjehdus-
kauden aikana. Tämän vuoksi suori-
taan entisten perusteiden mukaisesti
meripalvelupäivärahaa, jonka suuruus
on 100 % muusta päiväpalkasta.

Satamavahtiin määrätyle virkamie-
helle suoritetaan meripalvelupäivära-
ha vahtivuorokaudelta 50 %:lla koro-
tettuna mikäli alus on kiinnitettynä
tai ankuroituna satamassa taikka tu-
keutuneena merivoimien vakinaisissa
harjoituskohdissa kello 18.00—08.00
välisenä aikana vähintään 12 tuntia.

Satamiksi katsotaan kotisatamien li-
säksi syyskuun 28 päivänä 1973 käy-
tyjen keskusneuvottelujen pöytäkir-
jan sisältämät satamat ja harjoitustu-
kikohdat.

Korotettua päivärahaa ei suoriteta
aluksen ollessa satamavahdissa ank-
kuroituna satamien tai harjoitustuki-
kohtien ulkopuolella.

Mikäli purjehdukseen määrätyle
aluksella palvelevalle virkamiehelle
ei voida järjestää säännönmukaista
viikkovapaapäivää kalenterikuukau-
den kuluessa, suoritetaan hänelle saa-
matta jääneeltä vapaapäivältä meri-
palvelupäiväraha kaksinkertaisena.

2 §

Puolustusministeriön määräämillä
rannikkotyöstön koulutus-, vartio-
ja valmiuslinnakkeilla palveleville
virkamiehille suoritetaan palveluslin-
nakkeen piiristä tapahtuvista matkois-
ta ja toiminnasta vaikeissa olosu-
hteissa sekä sunnuntai-, lauantai-, aat-
topäivän-, iltai- ja yötyöstä korvaukse-
na linnakerahaa seuraavasti:

	1. 4. 1974 lukien	1. 4. 1975 lukien
päällystö (paitsi		
tu 5—6 lk)	14,50 mk	15,60 mk
tu 5—6 lk	13,90 mk	14,90 mk
värvät	12,50 mk	13,40 mk

Linnakerahaa ei suoriteta virkamie-
helle, joka on sairauden, loman tai
muun synn takia poissa palveluksesta,
eikä sille, joka on virkamatkalla,
josta suoritetaan päivärahaa.

3 §

Asunnosta käsin tapahtuvalla päivys-
tyksellä (valmius- ja tehtäväpäivys-
tyksellä) tarkoitetaan virkamiehelle
hän varsinaisen virka- tai työajan-
sa ulkopuolella käskettyä varallaoloa,
jolloin ko. henkilö on oltava puheli-
mella tavoitettavissa ja saavuttava työ-
paikalle käskettäessä tai tilanteen
vaatiessa viimeistään tunnin kuluessa.

Edellä mainitusta päivystyksestä
suoritetaan korvausta seuraavasti:

palkkausluokka mk/viikko

A 28 — B 1	105,—
A 22 — A 27	85,—
A 16 — A 21	63,—
A 8 — A 15	49,—

Mikäli asunnosta käsin tapahtuva
päivystys on järjestetty tapahtuvaksi
viikkoa lyhyemmissä jaksoissa niin
suoritetaan jokaiselta kotipäivystys-
vuorokaudelta 1/7 vastaavasta viikot-
taisesta korvauksesta.

Asunnosta käsin tapahtuvaa päivys-
tystä ei lueta työajaksi, eikä tältä ajal-
ta makseta sopimuksen 5 §:n 1 ja 2
kohdissa tarkoitettuja korvauksia eikä
lisä eikä myöskään yörahaa.

4 §

Puolustuslaitoksessa, puolustusminis-
teriön määräämissä kohteissa, makse-
taan virkapaikalla tapahtuvasta päi-
vystyksestä niille virkamiehille, jotka
kuuluvat palkkausluokkiin A 25—B 1
vuorokauden (24 tuntia) kestävästä
päivystyksestä korvauksena 30 mk
vuorokaudelta. Sunnuntai- ja pyhä-
päiviltä korvaus suoritetaan kaksin-
kertaisena.

Päivystysvuorokaudelta, jolta mak-
setaan tämän pykälän mukainen kor-
vaus, ei makseta ns. yörahaa.

Työaikoja koskevia määräyksiä

Säännöllinen työaika

Säännöllinen työaika on kolmen viikon ajanjaksossa (työjakso) keskimäärin 120 tuntia. Säännöllinen työaika voi kuitenkin olla jossakin työjaksoissa enintään 128 tuntia, mutta on työaika tällöin tasattava tasoituskauden (6 työviikkoa) aikana keskimäärin työjaksoa kohden 120 tunniksi.

Sen työjakson, jolle sattuu uuden vuodenpäivä, vapunpäivä tai itsenäisyyspäivä, säännöllinen työaika on 114 tuntia 17 minuuttia (120—5.43) ja enimmäistuntimäärä 122 tuntia 17 minuuttia (128—5.43) sekä vastaavan tasoituskauden säännöllinen työuntimäärä 234 tuntia 17 minuuttia (240—5.43).

Vuorokautinen työaika tulee yleensä rajoittaa, erityispalvelua lukuunottamatta, 12 tuntiin.

Säännöllistä työaikaa koskevista määräyksistä huolimatta on virkamies velvollinen työskentelemään aina silloin, kun asianomainen esimies katsoo sen erityisestä palvelussyystä tarpeelliseksi.

Soveltamisohjeita

— Päivä- ja viikkopalveluohjelmat ja työajat on suunniteltava etukäteen vastaamaan työjakson säännöllistä tuntimäärää, enintään kuitenkin 128 tuntia. Mikäli säännöllistä tuntimäärää poikkeuksellisesti joudutaan ylittämään ensimmäisessä työjaksoissa (sairaudet, komennukset ym.), on työaikoja pyrittävä lyhentämään (tasoitamaan) seuraavan työjakson aikana. Ylityön teettäminen on pyrittävä rajoittamaan koskemaan vain ennakolta arvaamattomia pakollisia tapauksia, joissa tehtäviä ei voida siirtää. Eri virkamiesten kesken tulee pyrkiä järjestämään työaikojen pituudet tasapuolisesti.

Lepoajat

Soveltamisohjeita

— Vuorokauden kestävän päivystystai vastaavan työjakson jälkeen voidaan virkamiehelle antaa, mikäli pakottavat syyt eivät sitä estä, tehtävän päättymistä seuraava loppupäivä vapaata. Määräys ei koske tapausta, jolloin aollia on välittömästi tehtävän päätyttyä viikkolepo.

— Milloin päivystystehtävä suoritetaan sellaisena päivänä, jolloin työpaikalla ei työskennellä (lauantai, sunnuntai, vast.) annetaan vuorokauden kestävästä vuorosta tehtävän päättymistä seuraava työpäivä vapaata. Valvojan tehtävästä annetaan viikon tai viikonlopun kestävästä vuorosta yksi työpäivä vapaata. Vapaita ei lueta työajaksi, mutta ovat laskentapäiviä.

— Edelläolevat määräykset koskevat myös niitä virkamiehiä, joihin ei sovelleta työaikasopimusta. Näille virkamiehille annetaan myös vastaava työpäivä vapaata esim. komennusmatkatilla tehdystä todellisesta työpäivästä sellaisena päivänä (lauantai, sunnuntai), jolloin hänen varsinaisessa työpaikassaan ei työskennellä.

Ilta- ja yötyö ja niistä maksettavat lisät

a) Ilta- ja yötyö hyvitetään maksamalla niistä iltatyölisää klo 18.00—21.00 väliseltä ajalta 15 %, yötyölisää klo 21.00—06.00 väliseltä ajalta 30 % asianomaisen virkamiehen yksinkertaisesta tuntipalkasta. Jos kuitenkin viimeistään klo 04.00 aloitettu työ jatkuu yli klo 06.00, pidetään tällaisena jatkoaikana suoritettua työtä yötyölisää laskettaessa yötyön veroisena ensimmäiseen vähintään kahden tunnin pituiseen yhdenjaksoiseen lepoaikaan asti, kuitenkin enintään klo 12.00 saakka.

Yötyön jatkoaikamääräys ei koske päivystyspalvelua.

b) Yörahaa 5 mk ei makseta työaikasopimuksen piiriin kuuluvalla virkamiehelle. Yörahaa saadaan kuitenkin maksaa kursseilla ja opetustilaisuuksissa päivystystehtäviin osallistuvalla virkamiehelle (oppilas).

Lauantaityö- ja korvaus

Muun arkilauantaina kuin pääsiäislauantaina klo 06.—18.00 välisenä aikana tehdystä työstä suoritetaan korvausta 25 % asianomaisen virkamiehen yksinkertaisesta tuntipalkasta.

Aattopäivän lisä

Pääsiäislauantaiana, juhannus- ja jouluaattona klo 00.00—18.00 välisenä aikana tehdystä työstä suoritetaan aattopäivän lisä 100 % asianomaisen virkamiehen yksinkertaisesta tuntipalkasta.

Linnakeraha

Rannikkotykistön koulutus, vartio- ja valmiuslinnakeilla palveleville virkamiehille suoritetaan palveluslinnakeen piirissä tapahtuvista matkoista ja toiminnasta vaikeissa olosuhteissa sekä sunnuntai-, lauantai-, aattopäivän-, ilta- ja yötyöstä korvauksena linnakerahaa päivältä

	1. 4. 1974 lukien	1. 4. 1975 lukien
päällystölle (paitsi		
tu 5—6 lk)	14,50 mk	15,60 mk
tu 5—6 lk	13,90 mk	14,90 mk
värvätyt	12,50 mk	13,40 mk

Linnakerahaa ei suoriteta virkamiehelle, joka sairauden, loman tai muun syyn takia on poissa palveluksesta tai joka on virkamatkalla, josta suoritetaan päivärahaa taikka on harjoituksessa, josta suoritetaan sotaharjoituslisää.

Palveluslinnakeen piirissä tapahtuvalla matkalla tarkoitetaan säännönmukaiseen palvelukseen liittyvää matkustamista merellä ja linnakeel-ta mantereelle ja takaisin.

Linnakkeella palvelevalla tarkoitetaan virkamiestä, jonka virkapaikka on allaluetelluilla linnakkeilla, jotka ovat Katajaluoto, Isosaari, Mäkiluoto, Pirttisaari, Miessaari, Glosholm, Kuivasaari, Itä-Villinki, Kytö, Melkki, Rysäkari, Lehtinen, Gyltö, Kuuskajaskari, Örö, Utö, Berghamn, Jungfruskär, Högö, Russarö, Hästö-Busö, Jussarö, Kirkonmaa, Rankki, Haapasaari, Orrengrund, Sommarö ja Kantapää.

Korvaus ns koti-päivystyksestä

Asunnosta käsin suoritettavasta päivystyksestä, jolla tarkoitetaan virkamiehen varsinaisen virka- tai työajan ulkopuolella käskettyä varallaoloa, jolloin aoin on oltava puhelimella tavoitettavissa ja saavutettava käskettäessä työpaikalle tai tilanteen vaatimaan muuhun paikkaan viimeistään tunnin kuluessa, suoritetaan korvausta

palkkausluokka	mk/viikko
B 1 — A 28	105,—
A 27 — A 22	84,—
A 21 — A 16	63,—
A 15 — A 8	49,—

Viikkoa lyhyemmissä jaksoissa suoritetusta päivystyksestä suoritetaan 1/7 em viikkokorvauksesta kutakin kotivarallaolovuorokautta kohti. Päivystysaikaa ei lueta työajaksi eikä tältä ajalta makseta muita korvauksia tai lisiä eikä yörahaa.

Mikäli tässä tarkoitettu päivystäjä joutuu suorittamaan päivystykseen kuulumatonta työtä, luetaan näin tehty aika (säätelyn alaiselle) työajaksi sekä korvauksiin ja lisiin oikeuttavaksi.

Em määräys koskee myös hälytyskomennuskunnan päällikköä.

Korvaus ns johtavan virkamiehen päivystyksestä

Palkkausluokkiin A 25 — B 1 kuuluvien virkamiesten suorittamasta vuorokautisesta (24 t) päivystyksestä suoritetaan korvausta 30 mk/vrk. Korvaus on kaksinkertainen sunnuntai- ja pyhäpäiviltä, joilla tarkoitetaan päivystysvuorokautta, johon sisältyy yli puolet sunnuntaiyökorvaukseen oikeuttavaa aikaa. Yörahaa ei makseta.

Tässä tarkoitettuja päivystyskohteita ovat puolustusvoimien ja pääesikunnan päivystäjät sekä puolustusministeriön myöhemmin erikseen mää-

räämät päivystyskohteet.

Peräkkäisistä pyhäpäivistä ensimmäisenä tehty sunnuntaiyö on kaksi tuntia pitempi.

Aattopäivän lisäksi oikeuttaviksi tunneiksi luetaan aattopäivänä päätyvästä vuorosta päivystysryhmittäin 4 tai 3 tuntia ja aattopäivänä alkavasta vuorosta 7 tai 6 tuntia.

Lauantaityökorvaukseen oikeuttaviksi tunneiksi luetaan lauantaina alkavasta vuorosta 8 tai 7 tuntia ja lauantaina päätyvästä vuorosta 1 tunti.

Valvojan tehtävät

Valvojan tehtävien suorittamisesta lasketaan tehtävistä riippumatta työ-

ajaksi neljä tuntia, josta iltatyölisään oikeuttavaa aikaa on yksi tunti. Sunnuntaiyökorvaus maksetaan sunnuntaiyövuorosta kahdelta tunnilta, perättäisistä pyhäpäivistä ensimmäisenä kuitenkin kolmelta tunnilta. Aattopäivän lisäksi maksetaan aattopäivänä alkavasta vuorosta kahdelta ja aattopäivänä päätyvästä vuorosta yhdeltä tunnilta.

Lauantaityökorvaus maksetaan lauantaina alkavasta vuorosta kahdelta ja lauantaina päätyvästä vuorosta yhdeltä tunnilta. Sunnuntaiyövuorolla tarkoitetaan vuoroa, johon sisältyy yli puolet sunnuntaiyökorvaukseen oikeuttavaa aikaa.

Virkaehtosopimukseen rajavartiolaitoksen virkamiesten työajasta sisältyneet muutokset

Valtiovarainministeriö ja toisaalta rajavartiolaitoksen virkamiehiä ja rajavartijoita edustavien virkamiesyhdistysten keskusjärjestöt Akava ry, TVK:n virkamiesjärjestöt TVK-V ry ja Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY ry ovat 6 päivänä marraskuuta 1970 annetun valtion virkaehtosopimuslain (664/70) 2 §:n nojalla tehneet rajavartiolaitoksen virkamiesten työajoista seuraavan virkaehtosopimuksen:

3 §

Säännöllinen työaika

1. Säännöllinen työaika on kolmen viikon pituisena ajanjaksona keskimäärin 120 tuntia (= työjakso). Säännöllinen työaika voi kuitenkin olla jossakin työjaksoissa enintään 128 tuntia, mutta on säännöllinen työaika tällöin tasoitettava enintään 6 työvii-kon aikana (= tasoituskauti) keskimäärin 120 tunniksi työjaksoa kohden.

4 §

Ylityö ja siitä maksettava korvaus

3. Siinä tapauksessa, että kolmen viikon pituisen työjakson aikana on työtunteja tehty enemmän kuin 128, lasketaan ylityökorvaus tämän määrän ylittäviltä tunneilta välittömästi työjakson päätyttyä. Ylityökorvaus on 128 tunnin ylittävältä 18 ensimmäiseltä tunnilta 50 %:lla ja sen jälkeisiltä tunneilta 100 %:lla korotettu tuntipalkka.

4. Ylityöstä suoritettavaa korvausta varten virkamiehen tuntipalkka lasketaan vuosipalkasta siten, että vuosiperuspalkan tai vuosipalkkion sekä ikälisien, kalliipaikanlisien ja syrjäseutulisien yhteismäärä jaetaan luvulla 2040 tai sanotun yhteismäärän yksi kahdestoistaosa luvulla 170. Korvaus lasketaan täysiltä tunneilta työjaksoittain. Tasoitus täydeksi tunniksi tapahtuu työjaksoittain siten, että puolta tuntia lyhyempi aika jätetään huomioon ottamatta sekä puoli tuntia ja sitä pitempi aika korotetaan lähimmäksi täydeksi tunniksi.

5 §

Leiri- ja sotaharjoitukset sekä niistä maksettavat korvaukset

2. Leiri- ja sotaharjoitukseen osallistuvalla virkamiehelle maksetaan sotaharjoituslisänä 30 markkaa vuorokaudelta korvaukseksi palvelun suorittamisesta erityisissä olosuhteissa ja tavanomaisista pitemmästä työajasta. Sunnuntai- ja pyhäpäiviltä, itsenäi-

syyspäivältä ja vapunpäivältä maksetaan sotaharjoituslisä kaksinkertaise-na.

7. Sotaharjoituslisään oikeuttavalta vuorokaudelta ei makseta toimirahaa, päivärahaa eikä kotipäivystyskorvausta.

8. Sotaharjoituslisää ei makseta kurssille tai opetustilaisuuteen komen-netulle.

7 §

Erinäiset työaika-korvaukset

3. Muuna arkilauantaina kuin pääsiäislauantaina kello 06.00—18.00 välisenä aikana tehdystä työstä suoritetaan korvausta 25 % asianomaisen virkamiehen yksinkertaisesta tuntipalkasta.

Pääsiäislauantaina sekä juhannus- ja jouluaattona tehdystä työstä suoritetaan kello 00.00—18.00 väliseltä ajalta aattopäivänlisää 100 % asianomaisen virkamiehen yksinkertaisesta tuntipalkasta.

Erimielisyyksien selvittäminen

1. Jos syntyy erimielisyyttä tämän sopimuksen pätevyydestä voimassaolosta tai oikeasta sisällyksestä, on erimielisyys pyrittävä selvittämään neuvotteluilla.

2. Neuvottelumenettelyssä sopimuksen tulkinta- ja soveltamisriitojen ratkaisemiseksi noudatetaan sitä menetelyä, josta on sovittu 12 päivänä lokakuuta 1970 valtion virkaehtosopimusten neuvottelumenettelystä tehdyssä pääsopimuksessa ja 11 päivänä huhtikuuta 1974 tehdyssä valtion virkamiesten luottamusmiestoimintaa

koskevassa virkaehtosopimuksessa sekä Rajavartiostojen esikunnan ja rajavartiolaitoksen piirissä toimivien virkamiesliittojen välisissä luottamusmiestoimintaa koskevissa sopimuksissa.

12 §

Sopimuksen voimassaolo

Tämä sopimus on voimassa huhtikuun 1 päivästä 1974 tammikuun 31 päivään 1976. Sopimuksen voimassaolo jatkuu tämän jälkeen vuoden kerrallaan, jollei sitä jommalta kummalta puolen kirjallisesti irtisanota vähintään kolme kuukautta ennen sopimuksen päättymistä.

Pöytäkirja, joka laadittiin valtiovarainministeriön toisaalta ja toisaalta rajavartiolaitoksen virkamiehiä edustavien keskusjärjestöjen Akava ry:n, TVK:n virkamiesjärjestöt TVK-V ry:n ja Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY ry:n välillä rajavartiolaitoksen virkamiesten allekirjoittamistilaisuudessa Helsingissä 11 päivänä huhtikuuta 1974.

Neuvotteluosapuolet ovat yksimielisiä seuraavasta:

2 §

Partioiden työajan laskenta

(Sop. 6 §:n 2 kohta)

1. Partioinnilla tarkoitetaan tässä pöytäkirjassa sitä työtä, jota vartioasemalla palveleva virkamies tekee sijoituspaikkansa (vartioaseman) ulkopuolella ja joka työ ei ole luonteeltaan sellaista työ- tms. palvelusta, missä työaika on päivittäin säännönmukaista ja valvottavissa ja joka työ ei ole sopimuksen 5 §:n 4 kohdassa tarkoitettua etsintä- ja pelastuspalvelua eikä meripelastustoimintaa.

2. Partioinnista luetaan virkamiehelle työajaksi partion lähdön ja paluun välinen aika kokonaan silloin, kun tämä aika (partiointiaika) on 8 tuntia tai sitä vähemmän.

3. Kun 2 momentissa tarkoitettu partiointiaika on enemmän kuin 8 tuntia, luetaan virkamiehelle työajaksi 14 tuntia jokaiselta täydeltä partiointivuorokaudelta. Partiointivuorokaudella tarkoitetaan tällöin partion lähdön ja paluun välistä 24 tunnin pituista aikaa.

4. Yli 8 tuntia, mutta ei 24 tuntia kestävästä partiointiajasta määritetään virkamiehelle työajaksi luettavat työtunnit liitteenä olevasta taulukosta (liite I).

5. Vapaa-aikana tapahtuvaan partion lähtöön ja paluuseen liittyvistä tehtävistä luetaan työajaksi yhteensä 1 tunti silloin kun partiointiaika on vähintään 15 tuntia.

Laivapalveluksen työajan laskenta

(Sop. 6 §:n 2 kohta)

1. Ulkovartiovuorolla vartiolaivalla työajaksi luetaan merivahdin kestoajasta riippuen 8—12 tuntia kalenterivuorokaudelta. Vuorokauden työajaksi luetaan 8 tuntia, vaikka työn järjestelyistä johtuen merivahti kestäisi vähemminkin kuin 8 tuntia.

Silloin, kun ulkovartiovuorossa oleva laiva ei ole kulussa, merivahdissa olevalle luetaan työajaksi silta- ja konevahdille vahdissaoloaika, ja muille työhön käytetty aika, vähintään kuitenkin 8 tuntia vuorokaudessa.

Päivämiehen työaika määräytyy sopimuksen 6 §:n 1 kohdan mukaisesti.

2. Mikäli virkamies käsketään vaapaavahdinsa aikana työhön — luetaan tehtävän suorittamiseen kulunut aika työaikaa.

3. Tukikohdassa työaika lasketaan päiväystäjän osalta tämän pöytäkirjan 4 §:n mukaisesti ja säännönmukaisessa työssä olevan osalta sopimuksen 6 §:n 1 kohdan mukaisesti.

3 §

Päivystyspalvelun työajan laskenta

(Sop. 6 §:n 2 kohta)

1. Vuorokauden kestävästä päiväystyöstä vartiopalveluksesta luetaan työmiehes vapautettu säännöllisistä virkamiese vapautettu säännöllisistä virka-

tehtävistään tai ei, päiväystysryhmitäin seuraavat ajat:

	työaika	yötyölisä	iltatyölisä	lauant.päiv.	sunnunt.päiv.
I ryhmässä	16 t	5 t	3 t	5 t	10 t
II ryhmässä	14 t	3 t	2 t	4 t	9 t
	4 §				

Leiri- ja sota-harjoituksista laskettava työaika

(vastaavista)

(Sop. 5 § ja 6 § 2 kohta)

Leiri- ja sotaharjoituksissa sekä sopimuksessa niihin rinnastettavassa palveluksessa luetaan säännölliseksi päivittäiseksi työajaksi 8 tuntia.

5 §

Toimiraha

(Sop. 7 §:n 4 kohta)

1. Sopimuksen 7 §:n 4 kohdassa tarkoitettut lisät ja korvaukset hyvitetään toimirahalla seuraavasti:

Rajavartiostoissa 1. 4. 1974 lukien

	päällystö (paitsi)		
	tu 5-6 lk	tu 5-6 lk	r-vart.
	mk/vrk	mk/vrk	mk/vrk
I-luokan toimiraha	12,50	11,90	11,20
II-luokan toimiraha	10,90	10,20	9,50
1. 4. 1974 lukien			
I-luokan toimiraha	13,40	12,80	12,00
II-luokan toimiraha	11,70	10,90	10,20

I-luokan toimiraha suoritetaan rajavartioasemalla, jonka tehtäviin kuuluu jatkuva vartiointi ylikulkupaikoilla tms.

II-luokan toimiraha suoritetaan kaikilla muissa rajavartioasemilla.

Merivartiostoissa 1. 4. 1974 lukien

	päällystö (paitsi)	meri- tu 5-6 lk	vartij. mk/vrk
	mk/vrk	mk/vrk	mk/vrk
Purjehduskautena			
— vartio- laivalla	22,60	19,30	17,30
— merivartio- asemalla	17,50	16,90	15,50
Talvikautena			
— merivartio- asemalla	11,50	10,90	9,50
1. 4. 1975 lukien			
Purjehduskautena			
— vartio- laivalla	24,20	20,70	18,60
— merivartio- asemalla	18,80	18,10	16,60
Talvikautena			
— merivartio- asemalla	12,30	11,70	10,20

2. Toimirahaa ei suoriteta virkamiehelle, joka on sairauden loman tai muun synn takia poissa palveluksesta eikä sille, joka on virkamatkalla, josta suoritetaan päivärahaa.

3. Muutoin noudatetaan toimirahasta, mitä siitä on sovittu tai määrätty.

6 §

Valvojan tehtävästä laskettava työaika

1. Virka-ajan ulkopuolella valvojan tehtävien hoitamiseen käytetystä ajasta luetaan työajaksi 4 tuntia, josta iltatyölisään oikeuttavaa aikaa on yksi tunti. Sunnuntaityökorvaus maksetaan sunnuntaipäivän vuorosta kahdelta tunnilta, perättäisistä pyhäpäivistä ensimmäisenä kuitenkin kolmelta tunnilta. Virkaikana tehdystä työstä luetaan työajaksi todellinen työai-

ka. Silloin, kun valvojan työ on varusmiesten saapumiseen liittyen päiväystyksen luontoista, lasketaan työajaksi enintään kahden viikon aikana 12 tuntia vuorokaudelta.

2. Mikäli valvoja joutuu suorittamaan virka-ajan ulkopuolella valvojan tehtävistä erillistä palvelustehtävää, luetaan tähän käytetty työaika virkamiehelle työajaksi, kuten sopimuksen 6 §:n 1 kohdassa on määrätty.

7 §

Asunnosta tapahtuva päiväystys

Asunnosta käsin tapahtuvalla päiväystyksellä (valmiuspäiväystyksellä) tarkoitetaan virkamiehelle hänen varsinaisen virka- tai työaikansa ulkopuolella käskettyä varallaoloa, jolloin henkilön on oltava puhelimella tavat-

tavissa ja saavuttava työpaikalle käskettäessä tai tilanteen vaatiessa viimeistään tunnin kuluessa.

Em. päiväystyksestä suoritetaan korvausta seuraavasti:

palkkausluokka mk/viikko

A 28 — B 1	105,—
A 22 — A 27	84,—
A 16 — A 21	63,—
A 8 — A 15	49,—

Mikäli asunnosta käsin tapahtuva päiväystys on järjestetty tapahtuvaksi viikkoa lyhyemmissä jaksoissa niin suoritetaan jokaiselta kotipäiväystysvuorokaudelta 1/7 vastaavasta viikotaisesta korvauksesta.

Asunnosta käsin tapahtuvaa päiväystystä ei lueta työajaksi, eikä tältä makset sopimuksen 7 §:n 1, 3 ja 4 kohdissa tarkoitettuja korvauksia, lisiä eikä yorahaa.

Velho veistelee:

Menneen kuun puolivälin tienoolla tuli ostettua pääkaupunkilainen iltapäivälehti, kun oli kuulemma kovaa tekstiä toimiupseereista. Ja katso, heti kissankorkuissa otsikossa sanottiin aliupseerien heiluttavan vihaissina kapinalippua. Turhuuden turuilla tuntui vaellelleen niin toimitaja kuin kapinoitsijakin. Lähteä nyt julkisuudessa arvostelemaan liiton johtoa siitä, kun vain kaksi ylikersanttia on hallituksessa. Kyllä kait syy on jossain muualla eli siinä suuressa nuorisjoukossa, joka ei niitä asiat kuntoon laittavia ylikersantteja ole sinne johtaan valinnut.

Saivatpa lipunheiluttajat jälleen siviilikansalle näytettyä, kuinka ammattitaidottomia ammatihdistysmiehiä tässä ollaan. Katsokaas, kyllä kunnon järjestömiehes uskaltaa panna nimensä jokaisen mielipiteensä alle. Vaan eivätpä uskaltaneet kapinoitsijanaperot. Muka painostusta pelätään. Mutta eipä tuollaisia miehiä kehtaa aikuinen ihminen edes painostaa, säiliä paremminkin.

Poikkeus kuitenkin vahvistaa säännöt ja Velho pysyy velhona.

* * *

Eihän sitä tietenkään saisi noin ankarasti toisia arvostella, mutta kun siihen iltapäivälehteen voi-

si muullakin tavalla sensaatiota järjestää. Otsikoesimerkkinä: TOIMIUPSEERIT TYYTY-MÄTTÖMIÄ MIEKKOIHINSA!

* * *

Meikäläinenkin oli niin suuren luottamuksen arvoinen, että valittiin oikein luottamusmiespäiville. Parin päivän aikana saatiin aika lailla selvitystä tuohon kevään kohuttuun vessiin. Usein tuli asioita käsiteltäessä esille, että työnantaja tulkitsee asian näin, toimiupseerit taas noin.

No minäpä heti keksimään sarjaan uusia vankansseja laitokseen lisuketta: nyt tulisi perustaa muutama tulkintatoimi, tai jopa virka puolustusministeriöön. Tähän asti on taitanut ministeriö tulkita nuo asiat ampumatulkilla.

* * *

On kesä, tulee loma ja kotivarallaolo. Lukija varmaan ihmettelee, kuka nyt kotivarallaoloa lomalla harrastaa. Vaan kun ei rahat riitä jukolaut, niin pakkohan on lomakin kotona viettää. Joka tapauksessa vähissä vaatteissa saa taas muutaman tovin seikkailla ja siitä silmäruuasta nauttia. Suomi menee kesäksi kiinni ja ihmisille tulee hyvä tahto.

Kesää kansalle!

Näkökohtia toimiupseerikoulutuksen järjestelystä

Puolustusvoimien uuden esimiesjärjestelmän erääksi suurimmaksi parannukseksi on arvioitu — eikä varmasti suotta — toimiupseerien koulutuksen uudelleenjärjestely. Tämä järjestely merkitsee koulutuksen kohottamista opistotasoiseksi. Kuvaan tulee nyt uutena yleissivistävä koulutus, jossa annetaan niin paljon lukio-tasoista opetusta, että oppilaalla on mahdollisuus tehokkaalla itseopiskelulla saavuttaa myös korkeakoulutasolla tarvittava pohja. Vähintään yhtä tärkeää on, että sotilaskoulutuksen, siis ammattikoulutuksen, määrä ja taso kohoavat koko toimiupseeriston osalta.

Toimiupseerien uuden koulutusjärjestelmän suuntaviivat on lyöty lukkoon uutta esimiesjärjestelmää koskevassa perussuunnitelmassa. Ylimenokauden koulutuksen yksityiskohtaisempi suunnittelu ja järjestely jouduttiin toteuttamaan epätarkoituksenmukaisen lyhyessä ajassa. Huolimatta eräänlaisesta koulutuksen ”varaslähdöstä” johti toimiupseerin 2.lk:n toimien suunniteltua aikaisempi perustaminen luutnanttikurssien myöhästymiseen, jopa eri linjojen osalta ikävään porrastumiseen. Varsinaisen uuden järjestelmän yksityiskohtaisempi suunnittelu on nyt työn alla. Runkosuunnitelmat joudutaan luonnollisesti ulottamaan kaikkiin kursseihin, jotta niiden niveltyminen saataisiin alun perin saumattomaksi. Yksityiskohtaiset opetussuunnitelmat laaditaan ensimmäiseksi PO:n I jaksoa varten. Niiden on oltava valmiit jo ensi syksynä, sillä uusi järjestelmä lähtee käyntiin tammi-kuussa 1975. Niille, jotka ovat valmiita heittämään kysymyksen suunnittelun hitaudesta, haluaisin antaa pienen esimerkin. Jo I jakson erikoiskoulutusvaiheen opetus jakautuu 16 eri sotilasopetuslaitokseen ja noin 30 linjaan. Näiden kaikkien ohjelmat ja opetuksen taso on saatava alun perin saman suuntaiseksi. Jälkikäteen korjaaminen vie aina pitkän ajan eikä tuo hyvää tulosta.

Toimiupseerikoulutuksen yleisjärjestelystä

Toimiupseerikoulutuksen liittymisen uuden esimiesjärjestelmän koko koulutusjärjestelmään on esitetty kuvassa 1.

Toimiupseerin peruskoulutus annetaan Päälystöopiston ensimmäisellä jaksolla. Se siis korvaa aikaisemman peruskurssin ja sillä suoritetaan alempi toimiupseerin tutkinto, joka antaa pätevyuden 6.lk:n ja 5.lk:n toimiin. Toisena koulutusvaiheena on Päälystöopiston toinen jakso, jolla suoritetaan 3.lk:n toimiin vaadittava ylempi toimiupseerin tutkinto. Ylimpänä koulutusvaiheessa on luutnanttikurssi, joka antaa 2.lk:n ja 1.lk:n toimiin vaadittavan jatkokoulutuksen. Ne toimiupseerit, jotka eivät käy toista jaksoa, tullaan komentamaan oman aselajinsa (vast) vääpelikurssille. Se antaa 4.lk:n toimiin vaadittavan jatkokoulutuksen. Vääpelikurssilla parhaiten menestyneet voidaan hyväksyä II jaksolle, jolle pääosa oppilaista valitaan suoraan pääsytutkinnon kautta. Vastaavasti toisella jaksolla hyvin menestyneet oikeutetaan pyrkimään lukio-tasoisien pääsytutkinnon kautta Kadettikouluun.

Ammatillisen koulutuksen tehostumista merkitsee siis kaikille yh-

den lisäkurssin suoritus. Aikaisemmin pisimmälle koulutetut lopettivat mestarikurssiin, nyt luutnanttikurssiin ja toiset käyvät myös vääpelikurssin aikaisemman pelkän peruskurssin lisäksi. Näiden ohella on syytä muistaa jatko- ja täydennyskoulutukseen kuuluvat lyhyemmät kurssit ja opetustilaisuudet. Niiden osalta on jo nyt todellisen tarpeen sanelemaa painetta enemmän kuin nykyiset koulutusmäärärahat sallivat. Tällaisista ”pullonkaulamomenteista” olisi päästävä irti. Nehän muodostavat vain murto-osan palkkausmenoista puhumattakaan taloudellista riskiä, joka syntyy esimerkiksi kalliin uuden kaluston käyttöön otossa ilman riittävää opetusta.

Uudessa koulutusjärjestelmässä tulee varmasti olemaan vielä paljon hiottavia yksityiskohtia. Eräiltä osin tarvitaan täydennyskoulutusta tai uudelleenkoulutusta, eräiltä osin nykyistä joustavampia järjestelyjä. Esimerkkinä mainitsin lääkintäalan, jolle jo oikeudenmukaisuussyistä täytyy löytyä tie myös ylimpiin toimiin. Toisena esimerkkinä olkoon jalkaväen luutnanttikurssin käynyt, joka iän karttuessa muuttuu vähemmän kenttäkelpoiseksi. Selvä tarve on olemassa myös sotilaspiirien esikunnissa muissa kuin komento- tai huoltoalan tehtävissä palvelevien koulutusjärjestelyjen tehostami-

seen. Eräät tämän tapaiset kysymykset ovat jo tutkittavana ja lopultakin selviävät kunhan järjestelmä saadaan käyntiin.

Ylimenokauden koulutuksesta

Siirtyminen uuteen koulutusjärjestelmään tapahtuu asteittain. Vanha koulutusjärjestelmä jatkuu kullakin tasolla siihen asti kunnes uusi kurssimuoto käynnistyy. Tätä muutosprosessia voi tarkastella kuvan 2 puitteissa. Tällöin on muistettava, että kyseessä on suunnitelma, joka muuttuu tosiasioiksi pala palalta sitä mukaa kun asiat käskytetään. Kuvioiden sisällä olevat luvut esittävät arvioituja oppilasvahvuuksia. Aselajikouluissa annettava koulutus ei näy tässä kuvassa, joten tietyissä koulutusvaiheissa esiintyvät Päälystöopiston vahvuuksissa vain jalkaväkilinjojen oppilaat.

Aikaisemman järjestelmän mukainen Peruskurssi 33 on viimeinen, joten tämä koulutus loppuu kuluvan vuoden joulukuussa ja PO I jakso alkaa ensimmäisen kerran tammikuussa. Uuden järjestelmän mukaiset valmennuskurssit käynnistetään ensi syksynä, mutta ne on tarkoitettu asteittain supistuviksi ja ilmeisesti ne käyvät tarpeettomiksi vuoden 1978 jälkeen. Mestarikurssit toimeenpannaan vielä tänä ja ensi vuonna täysin aikaisemman järjestelmän mukaisesti. Sanottakoon tässä yhteydessä, että näiden kurssien oppilasvahvuudet ovat nyt lähes kaksinkertaiset verrattuna todelliseen tarpeeseen. Tällaisella menettelyllä, vaikka siihen liittyy omia haitteja, halutaan nimenomaan turvata nyt palveluksessa olevan toimiupseerikunnan edut. Vuosien 1976 ja 1977 kurssit muodostavat tietynlaisen ylimenoportaan tulevaan Päälystöopiston II jaksoon. Niiden oppilaat ovat vielä vanhan järjestelmän mukaan peruskoulutettuja, joten ohjelmat joudutaan eräiltä osin rakentamaan tältä pohjalta. Kurssit on kuitenkin tarkoitettu järjestää kestoajaltaan ja yleisjärjestelyltään II jakson kaltaisiksi ehkä eräitä linjoja lukuunottamatta. Vuosi 1978 on tarkoitettu ensimmäisen varsinaisen II jakson aloittamisvuodeksi. Tosin tällöin on olemassa vaara, että osa oppilaista on vielä peruskurssin käy-

neitä, mikä saattaa vaatia eri tasosten luokkien perustamista yleissivistävissä aineissa.

Luutnanttikurssit jatkuvat tämän vuosikymmenen loppuun ylimenovaiheen kursseina. Vääpelikurssien aloittamisajankohta joudutaan vielä tutkimaan uudelleen, mutta joidenkin linjojen osalta se saattaa tulla kyseeseen jo vuonna 1977.

Ylimenokautena tai sitä ennen koulutetut eivät joudu huonopaaseen asemaan kuin tulevat toimiupseeri-ikäluokat. Asiaa koskevat säännökset osoittavat, että aikaisemmin suoritettu peruskurssi vastaa alempaa toimiupseerin tutkintoa sekä mestarikurssi tai siihen rinnastettu koulutus ylempää toimiupseerin tutkintoa. Lisäksi vääpelikurssia aletaan vaatia jatkokoulutuksena 4.lk:n toimiin vastasta, kun näitä kursseja ryhdytään järjestämään.

Valmennuskurssit

Toimiupseeriston taholta on kuulunut kenties palkkapoliittisista syistä toivomuksia, että kansakoulupohjaisista pyrkijöistä luovuttaisiin. Tämähän on myös puolustusvoimien virallinen linja. Perusvaatimus on jo nyt keskikoulu ja muut tulevat kysymykseen poikkeussäännöksiin.

Tosiasia, joka nykyisen työvoimapulan vallitessa saattaa jatkua peruskoulun tuloon saakka, on kuitenkin, ettei keskikoulupohjaisia pyrkijöitä ole riittävästi. Tosiasia on myöskin, että kansakoulupohjalta saadaan vielä nykyisinkin erittäin käyttökelpoista ainesta. Jotta heille mahdollistettaisiin opiskelun aloittaminen opistotasolla, järjestetään lähivuosina neljän kuukauden mittainen valmennuskurssi, joka korvaa aikaisemman peruskurssin I jakson ja jolla annetaan yksinomaan yleissivistävää opetusta. Tämä tyydyttäneen myös työmarkkinaneuvottelijoita varsinkin, kun siviilialoilla on yleistynyt siirtymisen koulutason kautta opistotasolle. Liian jyrkkä rajanveto nykyisessä henkilöstötilanteessa kostautuisi vuosikausiksi eteenpäin. Päälystöopiston maksimikapasiteetti on 320 oppilasta. Jos kurssin vahvuus supistettaisiin yhtenä vuonna esimerkiksi 200:an, ei nykyisistä noin 400:sta avoimesta toimesta olisi toivoakaan päästä eroon pitkään aikoihin.

Päälystöopiston

I jakso

Uuden järjestelmän mukainen I jakso jakautuu kuuden kuukauden mittaiseen yhteiskoulutusvaiheeseen ja 5—6 kuukauden mittaiseen erikoiskoulutusvaiheeseen. Yhteiskoulutusvaiheen kaikki linjat saavat koulutuksen Päälystöopistossa lukuunottamatta Ilmavoimien ohjaajalinjaa ja lentoteknillistä linjaa. Ne pidetään ainakin toistaiseksi alusta loppuun ilmavoimien omissa sotilasopetuslaitoksissa. Yhteiskoulutusvaiheen 25 opintoviikosta lohkaisee yleissivistävä opetus todennäköisesti noin 350 tuntia. Samalla joudutaan viikkotuntimäärät supistamaan normaalielämäkoina kolmeenkymmeneen, jotta oppilaille jäisi aikaa ja voimia myös kotitehtäviin. Näin ollen kylmä totuus on, että yhteiskoulutusvaiheen sotilasopetukseen käytettävät tuntimäärät vähenevät. Tätä aukkoa ei voida ottaa kiinni muulla tavoin kuin järjestämällä toisen jakson tai vääpelikurssin käyminen suhteellisen pian I jakson jälkeen. Perussuunnitelman mukainen väli toiseen jaksoon on vähintään kaksi vuotta. Käytännössä se muodostuu keskimäärin 3—4 vuodeksi.

Erikoiskoulutusvaiheen opetus tapahtuu aselajikouluissa (vast). Opetuksen painopiste on tällöin ammatillisessa koulutuksessa ja nimenomaan oman linjan aineissa. Useimmilla linjoilla päästään täyden kuuden kuukauden opetusvaiheeseen. Toisin sanoen vuosiloma pidettäisiin vaiheiden välillä eikä sitä tarvitsisi vähentää vuoden opiskeluajasta. Lisäksi ainakin tutka- ja laskinlinjalla sekä joillakin ilmavoimien linjoilla yhteiskoulutusvaiheen pituus tulee olemaan 7—8 kuukautta.

Päälystöopiston

II jakso

Oppilaat toiselle jaksolle valitaan pääsytutkinnon kautta. Noin runsas kolmannes toimiupseereista koulutetaan tällä jaksolla. II jakso jakautuu ensimmäisen tavoin yhteiskoulutusvaiheeseen ja erikoiskoulutusvaiheeseen. Jälkimmäisen pituutta joudutaan useilla linjoilla